

קונטרס

בְּמַגֵּלֵת סֵפֶר

- גיליון ב' -
ל"ג בעומר תשפ"ו

מתוך אוצרות השיעורים של
מורנו הגה"צ רבי אלעזר מרדכי קעניג זצוק"ל

עם הספר

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, בבואנו במגלת ספר שניה, לקראת היום הגדול והנשגב ל"ג בעומר שבו מתגלית ועולה ההבטחה שהבטיח התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א שלא תשתכח תורה מישראל על ידו, ובפרט עכשיו שיש נחל נבע מקור חכמה אשר מימיו מפכים בכל עת מחדש בטללי תחיה על עם דל, עד אשר בזהר דא יפקון ביה מן גלותא.

מה נכבד היום שאנו זוכים להניף לפניכם תנופה שנית באמרות טהורות היוצאות בדחילו ורחימו מפום ממלל רברבן מורנו הרב זצוק"ל, אשר זכינו לשמוע על מאמר המופלא "לכו חזו" בסוד שיח, כאשר בכל שנה ושנה היה מבייק בהדרו באור חדש בתורה נפלאות זו, מה רב טוב אשר צפן באמריו.

והנה לפנינו שני מאמרים נפלאים שנאמרו בשנת תשע"ד, האחד משיחת ליל ל"ג בעומר, עם מהלך חדש בביאור ה"לכו חזו", מתוך קשרי דברי מוהרנ"ת הנלהבים בהלכתו והמקראות שדורש, וקריאה חודרת לב על נסיונות התקופה של עקבתא דמשיחא, והדרך להנצל על ידי בשורת הגאולה שבפי התנא האלוקי רשב"י זיע"א.

ובמאמר השני שנאמר לקראת ל"ג בעומר בפני בחורי הישיבה, ביאור נוסף בתורת "לכו חזו", וקריאה קדושה טהורה היוצאת מן הלב בעניין - מה חובת "ברסלב"ר בחור" בעולמו.

זה כמו זה מלהיבים את לבנו באהבה וביראה לקראת היום הגדול והנורא אשר לפנינו, לשפוך שיח לפני מלכו של עולם על גאולתנו ועל פדות נפשנו, שלא תשתכח תורה מפינו ומפי זרענו, ולשמוח בשמחת הילולים על חלקנו וגורלנו ששפר עלינו להיות בחלקם של המשכילים אשר כזהר הרקיע מזהירים.

מכאן תהא ברכה שלוחה על ראש מצדיקי הרבים ככוכבים הנוטלים חלק במפעל הק' של אוצרות השיעורים אשר הניח מורנו הרב זצוק"ל ברכה אחריו, איש בשמו ובחלקו הטוב. זכות בעל ההילולא התנא האלוקי רשב"י זיע"א תעמוד להם ולכל אשר להם להתברך בכל הטוב בגשמיות וברוחניות.

נערך ע"י מכון שערי צדיק, ע"ד הכותב וע"פ הבנתו, ואם שגיתי איתי תלין משוגתי

נשמח לקבל הערות הארות ותיקונים: dr0527622052@gmail.com

לשמיעת השיעורים במלואם: 072-2217744

והמשכילים יבינו

שיחת ליל ל"ג בעומר תשע"ד בבית הכנסת הגדול

רבינו אומר: רבי שמעון בר יוחאי הבטיח שלא תשתפח תורה מישראל על ידו, פּמוּכָא פּדְבְרֵי רבּוּתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה: כְּשֶׁנִּכְנְסוּ רבּוּתֵינוּ לְכָרֶם בִּיבְנָה, אָמְרוּ: עֲתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּפַּח מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי שְׁלֹא תִשְׁתַּפַּח, שְׁנֵאָמַר: כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זֶרְעוֹ. וְכַמְבָּאָר בְּזֹהָר: בְּהַאי חֲבוּרָא דְאִיהוּ סֵפֶר הַזֶּהָר יִפְקֹן בֵּיהּ מִן גְּלוּתָא.

רבינו אומר כאן, כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, הם ראו מה שיהיה בסוף הגלות, אז הם אמרו: יגיע זמן שהתורה תשתכח מישראל. הם ראו את הסוף של הגלות, מה שיעבור על עם ישראל במשך כל הזמן. הרי אנחנו נמצאים כמעט אלפיים שנה בגלות. והם ראו את הגלות הארוכה, וראו שעתידיה תורה שתשתכח מישראל.

אבל רבי שמעון בר יוחאי אמר: "חס ושלום שתשתכח תורה מישראל". התורה לא תשתכח. שנאמר "כי לא תשכח מפי זרעו".

אלו ואלו דברי אלוקים חיים

בליקוטי הלכות, בהלכות גביית חוב מהיתומים, הלכה ג', יש כאן הלכה גדולה על כל העניין של ל"ג בעומר. רבי נתן אומר כאן כך: רבי שמעון בן יוחאי הבטיח כי לא תשכח מפי זרעו - שהתורה לא תשתפח מפי ישראל על ידו, כי בזהר דא יפקון מן גלותא. כי תנא אהד אומר: עתידה תורה שתשתפח מישראל. ורבי שמעון בן יוחאי אמר שלא תשתפח וכו', כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. ובאמת

אלו ואלו דברי אֱלֹקִים חַיִּים, וְשִׁנְיָהֶם אֶמֶת, עַל פִּי הַנָּ"ל. כִּי אֵף עַל פִּי שְׁתִּשְׁכַּח, לֹא תִשְׁתַּכַּח.

רבי נתן מבאר, שאין כאן איזה חילוקי דעות בין החכמים לרבי שמעון בר יוחאי. החכמים ראו מה שראו, שהתורה תשתכח מעם ישראל. וכשבא רבי שמעון בר יוחאי, הוא לא אמר שלא תהיה שכחת התורה. הוא הרי גם ראה מה שהחכמים ראו שהתורה אכן תשתכח מישראל, אבל הוא אמר: בתוך השכחה, היא לא תשתכח!

אף על פי שתשתכח - לא תשתכח

רבי נתן מבאר כאן באריכות את כל העניין הזה, על פי התורה "ואיה" בסימן י"ב בחלק שני, ובגלל שמאוחר, לא ניכנס עכשיו לעניין הזה. על כל פנים מה שאנחנו רואים מכאן, שאין מחלוקת בין החכמים לרבי שמעון. אלא רבי שמעון בר יוחאי גילה חידוש נפלא מאוד, שאף על פי שבזמן אריכות הגלות התורה תשתכח, ותהיה שכחת התורה באופן מבהיל, וכפי שאנחנו רואים בעינינו את המצב כעת - אף על פי כן, בתוך השכחה היא לא תשתכח. כי בכל אופן יהיה עניין שתהיה תורה בעם ישראל, והתורה לא תשתכח.

"על ידו" דייקא. התורה לא תשתכח

והעניין, כי רבי שמעון בר יוחאי הבטיח ש"על ידו" התורה לא תשתכח. כי אמנם התורה באמת עתידה להשתכח מישראל, אבל "על ידו" של רשב"י יהיה עניין כזה שבתוך השכחה, היא לא תשתכח. ועל זה מביא רבינו את המאמר של הזוהר הקדוש: "בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא".

כי הנה רבינו אומר בתורה מ', שכל הגלות באה על ידי שכחת התורה. רבינו מביא על הפסוק "לִכֵּן גָּלָה עַמִּי - מִבְּלִי דַעַת", בגלל שלא למדו את התורה, ועזבו את התורה, לכן באה הגלות.

נמצא שאם כתוב בזוהר הק' ש"בוזר דא יפקון מן גלותא", זוהי הוכחה שהתורה לא תשתכח. כי אם "יפקון מן גלותא", הרי בהכרח שיהיה להם תורה, כי על ידי שכחת התורה באה הגלות.

(וכמו שאנחנו רואים גם כן בפרשה שאנחנו עכשיו עומדים בה, פרשת בחוקותי, שהתורה מתחילה: "אִם בָּחַקְתִּי תִלְכוּ" - "שתהיו עמלים בתורה", על ידי זה נזכה לכל הברכות. ואילו אם לא תשמעו לי ואם בַּחֲקַתִּי תִמָּאֶסוּ, על ידי זה נתרחק יותר, כמו שרש"י מביא, שזוהו עניין אריכות הגלות.)

איך על ידי רשב"י לא תשתכח

אם כן, רבי שמעון כשאמר שהתורה לא תשתכח, הוא אמר ש"על ידו" היא לא תשתכח, כי על ידי ספר הזוהר שהוא יחבר, לא תשתכח תורה מישראל. ורבי נתן מבאר כאן בליקוטי הלכות [איך על ידי ספר הזוהר של רבי שמעון התורה לא תשתכח], שהוא על ידי שרבי שמעון בר יוחאי גילה את הסתרי תורה, את כל העניינים שרבינו מדבר כאן בתורה "ואיה".

כי בעשרה מאמרות נברא העולם, זהו הכבוד הנגלה. אבל יש את ה"בראשית", שהוא המאמר שתום, התורה הנעלמת, בחינת "איה". על ידי שרבי שמעון בר יוחאי גילה את הסתרי תורה, אפשר להמשיך את הכוח הזה, שאפילו במצב של שכחת התורה, התורה לא תשתכח מעם ישראל. [עיין פנים בליקוטי הלכות ביאור הדברים בארוכה].

מפי זרעו של יוחאי

ורבינו אומר: ועתה בא ראה וְהִבֵּן, וְנִפְלְאוֹת נִסְתָּרוֹת שֶׁל תּוֹרַתְנוּ הַקְדוּשָׁה. כִּי עַל כֵּן סָמַךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי עֲצָמוֹ עַל זֶה הַפְּסוּק "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ", כִּי בְּאֵמַת בְּזֶה הַפְּסוּק בְּעֲצָמוֹ מְרַמֵּז וְנִסְתָּר סוּד הַזֶּה שֶׁעַל יְדֵי זִרְעוֹ שֶׁל יוֹחָאי, שֶׁהוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי, עַל יְדוֹ לֹא תִשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי סוֹפֵי תְבוּת שֶׁל זֶה הַפְּסוּק כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ, הֵם אוֹתִיּוֹת יוֹחָאי. וְזֶה שְׁמַרְמֵזוּ וּמְגַלֶּה הַפְּסוּק, כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ דִּיקָא, הֵינּוּ מִפִּי זִרְעוֹ שֶׁל זֶה בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא מְרַמֵּז וְנִסְתָּר בְּזֶה הַפְּסוּק, שֶׁהוּא הַתְנָא יוֹחָאי. כִּי עַל יְדֵי זִרְעוֹ שֶׁל יוֹחָאי שְׁמַרְמֵז בְּזֶה הַפְּסוּק בְּסוֹפֵי תְבוּת כַּנִּל, שֶׁהוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי, עַל יְדוֹ לֹא תִשְׁכַּח הַתּוֹרָה, כִּי בְּזֶהֱ דָא יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא כַּנִּל:

רבינו מגלה כאן דבר נפלא מאוד, שהסופי תיבות של הפסוק (כי לא תשכח מפי זרעו) שרבי שמעון בר יוחאי הביא ממנו ראיה שהתורה לא תשתכח, כאן מרומז ש"על ידו" לא תשתכח התורה. כי מפי זרעו של התנא יוחאי שמרומז בפסוק, שהוא רבי שמעון בר יוחאי, על ידו לא תשתכח התורה.

הוכיח על התמדת הלימוד

רבינו בשיחות הר"ן, בשיחה י"ז וי"ח, מדבר על העניין של התמדת התורה. בשיחה י"ז כתוב כאן: הוכיח את אַחַד עַל הַתְּמִדַת הַלְמוּד, וְאָמַר לוֹ: מִדּוּעַ לֹא תִלְמַד, מָה תִפְסִיד בְּזֶה, הֲלֹא תִקְבַּל עוֹלָם תְּבֵא עַל הַלְמוּד. וְאִין צְרִיךְ לֵאמֹר, כִּשְׁהַתּוֹרָה מְרַאָה אֶהְבֶּה לְאַחַד, אִז אִין רוּצָה כָּלֵל עוֹלָם תְּבֵא, רַק שְׂרוּצָה אֶת הַתּוֹרָה בְּעֲצָמָה. וְהֲלֹא גַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹאֵמַר, כִּמּוֹ שְׁמִכְבָּר בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, סָדֵר הַיּוֹם שֵׁישׁ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹשׁ שְׁעוֹת עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְכוּ'. וּבְדוֹרוֹת הַלְלוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, נִפְל לְמוֹד הַתּוֹרָה מְאֹד.

ספרים בארון לא מספיקים

רבינו מביא בהמשך, בשיחה י"ח: פעם אחד ספרנו עמו מענין הדפסת ספרים, שבדורות הללו נתרבו מאד בעלי מדפיסים, והם מדפיסים בכל פעם ספרים הרבה מאד מראשונים ואחרונים, וקפצו עליהם ובינא מאד, כי הכל קונים ספרים עכשו וכו'. ואמר רבנו ז"ל, כי אמרו רבותינו ז"ל: "עתידה תורה שתשתכח מישראל", על כן מדפיסים ספרים הרבה וכל אחד קונה ספרים כדי שיהיו ספרים ביד כל אחד, כדי שלא תשכח התורה על ידי רבוי הספרים הנמצאים ביד כל אחד ואחד. ואפלו ביד חייט וכיוצא נמצאים עכשו ספרים, וכל אחד חוטף וקונה ספרים, כדי שיהיה ספרים ביד כל אחד, כדי שלא תוכל התורה להשתכח על ידי זה. אבל זה אין יודעים, שכשאין לומדים התורה, אין מועילים הספרים כלל. כי בעוונותינו הרבים נפל למוד התורה מאד, והלמוד הוא מעט מאד עכשו בעוונותינו הרבים. (הינו, כי מה יועילו הספרים הרבים שלא תשתכח התורה, מאחר שאין לומדים אותה בעוונותינו הרבים):

כלומר, עם כל הריבוי של הדפסת הספרים, זה עדיין לא יועיל שלא תשתכח התורה. העיקר הוא לראות להתמיד בלימוד התורה, כדי שהתורה לא תשתכח.

הצרה הגדולה ביותר בגלות

לגבי מה שחכמים ראו את אריכות הגלות, כמה שיהיה קשה בסוף הגלות [ולכן אמרו שעתידה תורה שתשתכח מישראל], רבי נתן מביא כאן בליקומי הלכות עניין שכדאי לקרוא אותה, לפי הזמן שיש לנו. הנה עם ישראל במשך הגלות, עברו הרבה הרבה צרות, כל מיני צרות מאומות העולם. היו כאלה שהיו רודים בעם ישראל. גזרו עליהם גזרות לבטל מהם את התורה. היו מלכים שהתנהגו באופן אחר, רצו לתת ליהודים את הכל, כדי שיתערבו ביניהם. ועם כל הגלויות האלו, עם ישראל עוד היו חיים וקיימים. אבל יש צרה גדולה יותר.

רבי נתן אומר כאן: "כי בעוונותינו הרבים, בעת הגלות, ובפרט עכשו בסוף הגלות בעקבא דמשיחא, אשר עכשו ההסתרה מתגברת מאד מאד, באלפים ורכבות הסתרות שבתוך הסתרה, אשר כל נביאינו מימות משה וכל האבות כלם הסתכלו והתנבאו על הדורות האלו על עצם הצרות אשר יקרה לנו באחרית הימים חס ושלום. ועקר של כל הצרות הוא צרות הנפש, אשר נתרחקנו עכשו מה' ותברך מאד מאד אשר לא היתה כזאת מימי קדם.

צרות בגשמיות - כבר היו צרות יותר גדולות

כי באמת צרות בגשמיות, אף על פי שבודאי עוברים עכשו על ישראל צרות רבות מאד ומסים וארנוניות רבים, אף על פי כן צרות בגשמיות כבר סבלו ישראל בדורות הקדמונים צרות רבות יותר ויותר פמה פעמים, כי היה פמה גרושין ושמדות והריגות ובריחות וכיוצא בזה הרבה הרבה, רחמנא לצלן מעתה. אבל העקר שהתנבאו כל הנביאים על ימים האלה על חבלו של משיח, אשר פמה תנאים אמרו "ייתי ולא אחמינא" וכיוצא בדברים האלה שהפליגו רבותינו וזכרונם לברכה בעצם הצרות של אחרית הימים - העקר הוא צרות הנפש וגדל הסתרת כבודו ותברך שלא היתה כזאת בדורות הראשונים, כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב, וכל הצדיקים האמתיים נסתלקו בעוונותינו הרבים, והשקר הולך ומתגבר, והאמת נעדרת, ונעשה עדרים עדרים של אמת.

כי בעוונותינו הרבים נתרבה האמת מאד מאד, כי כל אחד אומר שאצלו האמת אף על פי שיודע בעצמו נגעי לבבו וכל מה שחטא ופגם, אף על פי כן הוא מתפאר בגדלות שהוא השיג דרך אמת ויודע חכמות חדשות בעבודת ה', ומטעה ומעקם ומבלבל פמה וכמה אנשים מדרכי ה' האמתיים, מדרך הישן אשר דרכו בו אבותינו מעולם בלי שום חכמות והמצאות כלל. פאלה וכאלה רבות אשר עצמו מספר

בכמה וכמה מיני אפנים אשר התגבר השקר על האמת פעונותינו הרבים, ונתקנים
 "ותשאלך אמת ארצה".

צרת לימודי ליב"ה

ובפרט הצרה הגדולה מכל הצרות, אשר התגברה עכשו חכמת הפילוסופיא
 חכמות חיצוניות, והתחילו ללמד נערי בני ישראל חכמות ולשונות העכו"ם, אשר
 הלואי היו קוברים אותם בחייהם, בודאי היה טוב להם יותר ויותר. כי הם הורגים
 אותם ואת עצמם בידיהם, ועוקרים את עצמן ואת בניהם משני עולמות.

זה המצב שאנחנו עומדים היום, שאנו נמצאים במצב קשה כזה שרוצים לחייב
 את כל עם ישראל שילמדו לימודי ליב"ה, את הלימודים שהחילונים לומדים.
 אומר רבי נתן: "הלוואי היו קוברים את בניהם בחייהם", זה היה הרבה יותר טוב
 בשבילם, מאשר ללמד אותם חכמות ולשונות חיצוניות, שעל ידי זה הם עוקרים
 אותם משני העולמות, ומעבירים את בניהם למלך ועבודה זרה ולמקום הטנפת,
 ושוחטים ילדיהם בשאט בנפש בודון וכמעל וצודים נפשות רבות שפורחות
 לגיהנם עדי אובד על ידי זה, כי אין רעה וצרה גדולה מזו:

אם היה לנו לב כשר

ואם היה לנו לב כשר לה' ותברך כמו אנשים פשרים של דורות הקודמים, היה
 ראוי לנו לפל על פנינו ארצה ולהכות ראשינו בכתל יומם ולילה על כל הצרות
 האלה, אשר לא היה כזאת מימות עולם. מה נאמר מה נדבר, אוי לעינינו שקב
 רואות, אוי לאננינו שקב שומעות. ולא זו אף זו, כי אם עוד העזו פניהם ויאמרו
 לנו בפה מלא, כי הם עושים טובות לבני ישראל ורוצים לחנכם בדרך הישר. אוי
 ואבוי! אוי ואבוי על ראשם! אוי לנפשם כי גמלו להם רעה, כי הם ממירין ומעבירין
 על דת בניהם בידם.

כַּאֲשֶׁר רוֹאִין בְּחַיֵּשׁ שֶׁכֵּל מִי שֶׁנִּכְנַס בְּדַרְכֵיהֶם וְלוֹמַד לְשׁוֹנוֹתֵיהֶם וְחֻמּוֹתֵיהֶם, הוּא פּוֹרֵק עַל לְגַמְרֵי, וּמִתְלוֹצֵץ מִכָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וְהֵם אֶפִיקוֹרְסִים גְּמוּרִים, מְלַבֵּד מֵה שֶׁמְבַטְלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה וּמַחְמִיאִין הַכֹּל פִּיהֶם הַקְדוּשׁ שֶׁל תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן. וְעַדִּין הֵם רוֹצִים לְהַטְעוֹת חֵם וְשִׁלּוּם כְּאֵלוֹ עוֹשִׂין טוֹבוֹת. יְהִי כֵן ה' עִמָּהֶם וַיַּעֲשֶׂה לָהֶם ה' יִתְבַרֵךְ טוֹבוֹת כְּאֵלֶּה כְּאֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂין לְנַעֲרֵי יִשְׂרָאֵל.

וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הִרְבִּים כְּכֹר נִשְׁקָעוּ כָּל כֶּךָ בְּטְעוֹתֵם עַל יְדֵי רִשְׁעָתֶם הַגָּדוֹל אֲשֶׁר הִבִּיאוּ נַפְשָׁם מִקֶּדֶם בְּעִבְרוֹת גְּדוּלוֹת, כִּי נִאֲפוּ וְהִרְבּוּ מִמְזִרִים בְּיִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְהִשְׁכֵּם עוֹד מִדְרָכָם הִרְעָה, כִּי עָלִיהֶם נֹאמַר "כָּל בְּאִיָּה לֹא יִשׁוּבוּן וְלֹא יִשְׁיגוּ אַרְחוֹת חַיִּים". וְעַל צְרוֹת הַנֶּפֶשׁ כְּאֵלוֹ וְכֵאלוֹ אֲשֶׁר נִתְרַבּוּ עֲכָשׁוּ בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הִרְבִּים, עָלִיהֶם הִתְנַבְּאוּ כָּל נְבִיאֵינוּ וְחַכְמֵינוּ מִקֶּדֶם עַל דּוֹרוֹת הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דְּנִיָּאל "וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רִשְׁעִים וְלֹא יָבִינוּ וְהַמְשַׁכְּלִים יָבִינוּ". וְכַתִּיב, "וּמִן הַמְשַׁכְּלִים יִפְשְׁלוּ לְצִרוּף בָּהֶם וּלְכַרֵּר וְלִלְבֹן עַד עַת קֵץ, כִּי עוֹד לְמוֹעֵד".

בְּדֶךְ הַיִּשָּׁן שֶׁדָּרְכּוּ אֲבוֹתֵינוּ

אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה לְהִתְחַזֵּק עִצְמוֹ בַּה' יִתְבַרֵךְ וְלִילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַיִּשָּׁר וְהַאֲמֶת בְּחַמִּימוֹת וּבְדֶרֶךְ הַיִּשָּׁן אֲשֶׁר דָּרְכוּ בוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם, וַיִּחַנְּךָ אֶת בְּנֵי בְּתוּרַת ה' בְּלְמוּד גְּמְרָא וּפּוֹסְקִים, וּמַעֲט מְקַרָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּחְגַּנוּ בוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם, וְאִזִּי זֶה וְזֶה יִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ. וְלֹא כְּמוֹ הָאֶפִיקוֹרְסִים שֶׁעוֹשִׂין עֵקֶר מִלְמוּד הַמְקַרָּא וְחֻכְמַת הַדְּקוּק, וּמְבַטְלִים עֵקֶר הַלְמוּד שֶׁהוּא גְמְרָא וּפּוֹסְקִים. וְרַבּוֹתֵינוּ וְכְרוֹנִם לְכַרְכָּה אָמְרוּ: מִנְעוּ בְּנֵיכֶם מִן הַהֲגִיזוֹן, וְאָמְרוּ שֶׁתְּלַמּוּד בְּבִלֵי בְּלֹל מֵהַכֵּל מְקַרָּא וּמִשְׁנֵה וּגְמְרָא.

וּבְכַרְט שֶׁבְּאֲמַת עֵקֶר בְּנֵי הָאֶפִיקוֹרְסִים הוּא רַק לְהִתְלַבֵּשׁ עִצְמוֹ בְּאִיזָה אֲמַת, כִּי כָּל שֶׁקָר שָׂאִין בוֹ אֲמַת בְּתַחֲלָתוֹ אֵינוֹ מִתְקַיֵּם וְכוּ'. עַל כֵּן מִטְעִין אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

ואומרים שהם עושין לנו טובה שְׁמֵלְמֵדִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִקְרָא, וְלָעַת עֵתָה מִבְּטָלִין אוֹתָן מַעֲקֵר הַלְמוּד מִקְרָא וּפּוֹסְקִים, וְאַחַר כֵּךְ מִבְּטָלִין אוֹתָן לְגַמְרֵי וְלוֹמְדִים אוֹתָם הַכֵּל מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים, שֶׁהֵם חֲכָמוֹת וְלִשׁוֹנוֹת, שִׁידַע הֵיכֵן פּוֹשׁ עוֹמֵד בְּמַפְתַּת הָעוֹלָם.

המחליף פרה בחמור מול התולעים המשוונים

אוי לָהֶם, אוי לְנַפְשָׁם שֶׁהֵם אוֹמְרִים שְׁדִין הַקְדוֹשׁ שֶׁל "הַמְּחַלֵּף פֶּרֶה בַּחֲמוֹר" אין צְרִיךְ הַנְּעַר לִידַע, וְשִׁמּוֹת הַזֶּה כַּמָּה זָבֹבוֹת יֵשׁ לְהַתּוֹלְעִים הַמְּשֻׁנִים הַנִּמְצָאִים בְּאַרְצוֹת הַרְחֻקִים - זֶה צְרִיךְ הַנְּעַר לִידַע. כִּי הֵם מְדַפְּסִים זֹאת בְּלוֹחֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁחָבְרוּ בְּבֵית הַנוֹד שֶׁלָּהֶם, "הַפִּפְכֶם רְאוּ כִּי ה' מִסַּךְ בְּקִרְבֶּם רוּחַ תַּעֲתוּעִים". ה' בְּרַחֲמָיו הַמְרַבִּים יִרְחַם עָלֵינוּ וְעַל זְרַעֲנוּ וְעַל פְּלִמַּת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְיַצִּיל אוֹתָנוּ וְאֵת זְרַעֲנוּ מֵהֶם וּמֵהַמוֹנִם:

עַל כֵּן עֲכָשׁוּ בְּתַקְפָּה הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹן בְּסוּפוֹ, צְרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְזַהֵר מְאֹד לִילָךְ עִם הַמְּאֹמֵר הַנִּלְל, לִקְנִים כְּכֵל הַתְּכוּב בּוֹ, לְדַרְשׁ וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׁ מְאֹד מְאֹד כְּכֵל עֵת וּכְכֵל מְקוֹם אַחַר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיִשְׁאַל וּיִבְקֵשׁ "אֵיזֶה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ". וְאִם יִבְקֹשׁנוּ וְיִדְרֹשׁנוּ הַיָּטִב, יוּכַל בְּוַדַּאי לְמַצּוֹא יִתְבָּרֵךְ, אֲפִלּוּ אִם הוּא הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, אֲפִלּוּ אִם עֶבֶר מִה שֶׁעֵבֶר וְגַם עֲכָשׁוּ הוּא בְּמְקוֹם שֶׁהוּא, אֵף עַל פִּי כֵן יִחֲזַק יְדוֹ תְּמִיד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ גַּם בְּמְקוֹמוֹ.

הצרות הגדולות - מכם ובכם

רבי נתן ממשיך כאן על פי כל המהלך של התורה "איה". רבי נתן מביא מה שנאמר שכל הגלות תהיה "מכם ובכם". שונאי ישראל מתוך עם ישראל, אלו שפרקו עול, הם יחטיאו את עם ישראל. זוהי הצרה הגדולה מכל הצרות, עוד יותר ממה שהגויים רוצים להכריח את עם ישראל ללמוד לשונותיהם וחכמותיהם. זוהי

הצרה הגדולה וזהו הניסיון הגדול שיש לנו עכשיו באחרית הימים, כי הם עושים זאת בכל התחבולות, וזוהי הגלות שהחכמים ראו ברוח קדשם שעתידה תורה שתשתכח מישראל, כפי שאנו רואים לצערנו כיום שיש למעלה ממיליון ילדים יהודים שלא יודעים בכלל מה זה מקרא, משנה, מה זה "שמע ישראל".

אבל עם ישראל חי וקיים, רבי שמעון הכטיח שלא תשתכח תורה מישראל "על ידו". על ידו לא תשתכח תורה מישראל. כי בזהר דא יפקון מן גלותא.

נבואת דניאל על הקץ האחרון

אפשר אולי לומר כך. רבינו מביא כאן בהמשך שרבי שמעון בעצמו מרומז בפסוק אחר, כי התנא הקדוש רבי שמעון הוא בחינת "עיר וְקָדִישׁ מִן שְׁמַיָא נְחֵת", סופי תיבות שְׁמֵעוּן. הפסוק הזה (עיר וקדיש מן שמיא נחית) הוא פסוק בדניאל.

והנה בסוף דניאל, בפרק האחרון, הוא מרחיב על הצרה הגדולה שתהיה בקץ הימים: "וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיִּכְאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל הַעֲמִיד עַל בְּנֵי עַמְּךָ". מיכאל השר הגדול, השר של עם ישראל, הוא יבקש רחמים על כלל ישראל. וְהִיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא נִהְיְתָה מִקִּיּוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא. תהיה עת צרה כזאת שבכל הגלות הארוכה של אלפיים שנה, עדיין לא הייתה צרה גדולה כמו העת ההיא. וּבָעֵת הַהִיא יִמְלֹט עַמְּךָ, כָּל הַנִּמְצָא כְּתוּב בְּסֵפֶר. והפסוק אומר בהמשך: "וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ בְּזֵהַר תְּרַקִּיעַ, וּמִצְדִּיקֵי תְרַבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד".

ובהמשך: "וְאַתָּה דְנִיָּאל סְתֵם הַדְּבָרִים וְחַתֵּם הַסֵּפֶר עַד עַת קֵץ יִשְׁמְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדְּעֵת: וְרֵאִיתִי אֲנִי דְנִיָּאל וְהִנֵּה שְׁנַיִם אַחֲרִים עֹמְדִים אַחַד הִנֵּה לְשַׁפַּת הַיָּאֵר וְאַחַד הִנֵּה לְשַׁפַּת הַיָּאֵר: וַיֹּאמֶר לְאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר מִפְּעַל לְמִימֵי הַיָּאֵר עַד מָתִי קֵץ הַפְּלֹאוֹת: וְאַשְׁמַע אֶת הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר מִפְּעַל לְמִימֵי הַיָּאֵר וַיִּרְם יְמִינוֹ וַיִּשְׁמְאוּ אֶל הַשָּׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע בְּחַי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֲצִי וּכְכֹלֹת

נִפְיַן יָד עִם קַדְשׁ תִּקְלֶינָה כָּל אֱלֹהִים: מִפְרֵשׁ רִשׁׁי: כִּשְׁתַּכְּלָה כַּח יִשְׂרָאֵל, כִּי אִזְלַת יָד וּאִפְסָ עֲצוּר וְעִזּוּב. וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וְאִמְרָה אֲדַנִּי מָה אַחֲרִית אֱלֹהִים: אֹמֵר רִשׁׁי: וְלֹא אָבִין - לֹא יָדַעְתִּי מִהוּ מוֹעֵד מוֹעֵדִים וְחֲצִי: מָה אַחֲרִית אֱלֹהִים - סוּף הַחֲשׁוֹנוֹת הַלְלוּ: וַיֹּאמֶר לָךְ דְּנִיָּאל כִּי סְתָמִים וְחֲתָמִים הַדְּבָרִים עַד עַתָּה קָץ: כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ יִהְיוּ סְתוּמִים וְחֲתוּמִים עַד אֲשֶׁר תִּקְרַב הַגְּאוּלָּה.

חֲשׁוֹן הַקֶּץ

והפסוק ממשיך ואומר: "וַתִּבְרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ כָּל רְשָׁעִים וְהַמְשַׁכְּלִים יָבִינוּ." רש"י מפרש כאן שבחשבונות הללו [של הגאולה], יהיו בירורים, והרשעים לא יבינו בכלל את החשבון. והרשעים רשעים - הם יחשבו את החשבון שלא כמשפט, וכשיבוא הזמן שעל פי חשבונם והם יראו שהגאולה לא באה, הם יאמרו "אין עוד גאולה".

אבל הפסוק מסיים שלעומת זה - "וְהַמְשַׁכְּלִים יָבִינוּ". יהיו אלו המשכילים שכן יבינו. ובהמשך הפסוק: "אֲשֶׁרֵי תִמְחַכֶּה וְנִגְיַע לְיָמִים וְכוּ' וְאִתָּה לָךְ לְקֶץ וְתִגְנוּחַ וְתַעֲמוּד לְגִרְלָךְ לְקֶץ הַיָּמִין".

הנה מבואר כאן שלעתיד תהיה מלחמה בין הרשעים לבין המשכילים, שהרשעים יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשעים רשעים - הם לא יידעו לעשות את החשבון הנכון והם יאמרו "אין גאולה", ולעומתם יהיו אלו המשכילים אשר יבינו ויחזיקו באמונה לחכות ולהמתין עד קץ הימין, כי הם יידעו שבוודאי תהיה גאולה.

מִי הֵם הַרְשָׁעִים וּמִי הֵם הַמְשַׁכְּלִים?

מִי הֵם אוֹתֵם הַרְשָׁעִים, וּמִי הֵם הַמְשַׁכְּלִים? הֵנָּה כֵּאֵן בְּהַלְכָּה מִבְּאֵר רַבִּי נִתַּן שֶׁהַפְּסוּק יִתְבְּרָרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים, עוֹלָה עַל אֱלֹהִים הַרְשָׁעִים שֶׁמְשַׁכְּלִים אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, לְלַמּוֹד לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים, וּלְלַמּוֹד חוֹכְמַת חִיצוֹנוֹת.

נמצא שהדברים תלויים וקשורים זה בזה, כי אותם רשעים שאומרים שלא תהיה גאולה, הם אותם רשעים שמפתים את ישראל לעזוב את התורה וללמוד חכמות הגויים. כי זוהי טענתם של אותם הרשעים לאמור - "זהו זה. זה המצב. לא תהיה עוד גאולה". ואם כן צריך לעזוב את לימוד התורה וללמוד לשונות ולהידמות לגויים. [זוהי שכחת התורה].

והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע

אבל לעומת זה יש את המשכילים. מי הם המשכילים? הפסוק אומר לעיל: וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ, וּמִצְדֵּיקֵי הַרְבִּים פְּכוּכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. מי הם המשכילים אשר יזהירו כזוהר הרקיע? הרי חז"ל מגלים לנו, הזוהר הקדוש מתחיל הרי בפסוק הזה: "וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ" - זהו רבי שמעון בר יוחאי וחבריו, שגילו את ספר הזוהר. וּמִצְדֵּיקֵי הַרְבִּים פְּכוּכָבִים, חז"ל אומרים: מצדיקי הרבים ככוכבים - אלו מלמדי תינוקות של בית רבן.

המשכילים, הם רשב"י וחבריו שגילו את ספר הזוהר, הם מפיחים בנו את האמונה שתהיה גאולה. כי קץ הגאולה אמנם נעלם ונסתר, אבל בוודאי בוא תבוא הגאולה. [ועל ידי זה לא תשתכח התורה, כי על ידי האמונה בגאולה לא יתפתו עם ישראל לעזוב את התורה וללמוד לשונות, אלא ישובו ללימוד התורה]. אולי אפשר לומר, שזהו גם כן בכלל דברי רבינו הקדוש שמביא: "בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא" [לראיה שעל ידי רשב"י התורה לא תשתכח].

המלחמה על הגאולה

כי אמנם כל המלחמה באחרית הימים תהיה בעניין זה, אם בכלל תהיה גאולה או לא. כי עצם זה שיש רשעים, ואפילו רשעי ישראל שפרקו מעליהם עול מלכות שמיים, לא שומרים תורה ומצוות, חיים כמו הגויים, נו זו בוודאי צרה צרורה, אבל

על זה יש הבטחה שהתורה לא תשתכח וכולם יחזרו בתשובה. אבל הצרה הגדולה היא בזמן שהרשעים האלה [שהתייאשו מהגאולה] רוצים ללמד איך עם ישראל צריכים ללמד את הילדים, איך ילדים צריכים ללמוד, מה בחורים צריכים לעשות, ועד שלא מספיק להם התרי"ג מצוות, והם המציאו מצווה חדשה - צריך ללכת לצבא. זו היא הגלות. המחשבות האלו - זה הגלות.

אלו שחיים בהפקרות, ופרקו עול מלכות שמיים, לא מאמינים בהשם ויתברך, לא מקיימים תורה ומצוות - אין להם גאולה. כי איך תהיה גאולה? הם לא יודעים אפילו לחכות לגאולה. ולכן הם אומרים שאין גאולה, והם מכניסים יאוש בכלל ישראל כאילו שאין גאולה, ואם אין גאולה אז נלך ונדמה את עצמנו לגויים, נלמד חוכמות חיצוניות, נלמד את הלשונות של הגויים.

ורוממתנו מכל הלשונות

אבל עם ישראל צריכים לדעת, שכל הלשונות של הגויים מטמאים את האדם. מי צריך ללמוד את לשונות הגויים? עם ישראל הוא עם המובהר. "אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות". בברכת התורה אנחנו אומרים: "אשר בחר בנו מכל העמים", אבל יותר מזה - "ורוממתנו מכל הלשונות". יש לנו את התורה, את התורה שבכתב שניתנה בלשון הקודש. יש לנו את לשון הקודש. כל העולם נברא בלשון הקודש, כמו שרכינו מביא בתורה י"ט. התורה ניתנה בלשון הקודש.

(והשלימות של לשון הקודש הוא על ידי לשון תרגום, שהיא התורה שבעל פה, כי רוב התורה שבעל פה היא בלשון תרגום. ומבואר ב"באיבי הנחל" שמה שרבי שמעון בר יוחאי גילה את ספר הזוהר בלשון תרגום, הוא כדי להביא את השלימות בלשון הקודש).

לשון הקודש זה קדושת ישראל. כמה צריכים להתרחק, כמה שיותר, מכל הלשוניות. כשאדם יודע עוד לשון ועוד לשון - הוא לא מתחכם. אדרבה, כמה שאדם מכנים בתוך המוח שלו את הלשוניות של הגויים והחוכמות חיצוניות - על ידי זה הוא ממעט את מקום הקדושה. במוח כזה כבר לא יכול להיכנס אור התורה, אור המצוות. זהו החורבן, זהו הגלות, וזהו הניסיון שבו אנחנו עומדים כעת.

נעבור גם את זה

רבי שמעון בר יוחאי אמר שלא תשתכח תורה, "כי לא תשכח מפי זרעו", כי בזוהר דא יפקון מן גלותא. עם ישראל יש להם גאולה, נצא מן הגלות. צריכים רק לעבור גם כן את הגלות הזאת, זהו הקושי של אריכות הגלות, אבל נעבור את זה. אם עברנו גלות, כמו שרבי נתן אומר, של הריגות ושמדות ובריחות ומיסים, אז נעבור גם את זה. וברוך ה' יכולים ללכת עם טלית ותפילין ברחוב, אפשר להניח טלית ותפילין בפרהסיא, אפשר להתחזק גם היום ללמוד תורה.

אבל העיקר הוא שאנחנו עם ישראל, אלו שנמצאים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, צריכים להבין, לא להתחכם, לא לשמוע לאלו שנוטים מדרך הישן, מהדרך שדרכו בה אבותינו, מהדרך שרכינו הקדוש לימד אותנו, על פי מה שרכי נתן מכאן כאן. לא להתפתות. לא לחשוב שמאוד קשה.

לא על ידי הלשוניות ניגאל

כי אמנם יש קושי, עם ישראל נמצא במצב קשה, יש קושי הפרנסה, ובאמת באו מים עד נפש. אבל לא יגאלו אותנו על ידי לימוד הלשוניות והחכמות חיצוניות. אדרבה, על ידי זה מאבדים את שני העולמות, לא עולם הבא וגם לא עולם הזה. כי מי שרואה ויודע כל מה שנעשה בעולם, ומי שקצת רואה ויודע ושומע, הוא רואה [שלימוד הלשוניות לא עוזר גם בגשמיות].

הגלות היא קשה, יש דוחק הפרנסה. עברנו אלפיים שנה מצבים דחוקים יותר מזה, נעבור גם את זה, אבל העיקר לא להתפתות, לא להתבלבל, לדעת שהעיקר הוא ללמוד את התורה הקדושה. עיקר הגאולה תהיה על ידי התורה. הגלות באה על ידי שעזבו את התורה, והגאולה תהיה על ידי לימוד התורה.

תקוות הגאולה - על ידי רשב"י

וזהו הגילוי שרבי שמעון בר יוחאי גילה, שבתוך המצב הזה שיש שכחת התורה, בכל זאת התורה לא תשתכח, כי על ידי הזוהר הקדוש שהוא גילה בעולם, על ידי זה "המשכילים יבינו" [שתהיה גאולה, וממילא לא יתפתו אחרי הרשעים שמפתים לעזוב את התורה וללמוד לשונות הגויים].

ובאמת רואים כמה הזוהר הקדוש מחזק את עם ישראל שתהיה גאולה. הרי ידוע שבכל כמה דפים בזוהר הקדוש הוא מדבר על העניין שעיקר עבודת ה' הוא לקום בחצות לילה ולהתאבל על חורבן הבית. אלו שחושבים שאין גאולה, הם כבר לא מתאבלים. אבל אלו שיודעים שתהיה גאולה, מתאבלים על החורבן, כי יודעים ש"כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

כל מי שרק מדפדף בזוהר הקדוש רואה איך שכל הזוהר הוא העניין הזה של "והמשכילים יבינו" שתהיה גאולה. שאפילו שהזמן של הגאולה הוא נעלם וסתום וחתום, אבל תהיה גאולה. והעבודה היא לצפות לגאולה, על ידי קימה בחצות הלילה להתאבל על החורבן וללמוד את התורה הקדושה, ועל ידי זה תבוא הגאולה.

כדי שלא תשתכח - צריך ללמוד

נמצא, מה שרבי שמעון בר יוחאי אמר שלא תשתכח תורה מישראל, כי לא תשכח מפי זרעו - זה "על ידו". כי בזוהר דא יפקון מן גלותא, נצא מהגלות. עברנו גלות

של אלפיים שנה, נעבור עוד את הגלות כמה זמן שעוד נגזר, אבל העיקר הוא להישאר חזקים, נאמנים לה' ולתורתו, לדרך שדרכו בה אבותינו ורבותינו, להתחזק, ללמוד את התורה, להתמיד בלימוד התורה.

כי שום דבר לא יעזור שלא תשתכח תורה, אפילו ריבוי הספרים [וכמו שהובא לעיל משיחות הר"ן]. אמנם ריבוי הספרים בוודאי גם כן מועיל שלא תשתכח תורה, כי יש היום ספרים שנוח ללמוד בהם, אבל כשהספרים בארון זה לא יעזור כלום. העיקר הוא להתמיד בלימוד התורה.

אשרי תומכי תורה

וכל אחד ואחד צריך להתחזק במקום שהוא נמצא בו: אשרי אלו שזוכים לשבת כל היום באהלה של תורה. בחורים שזוכים ללמוד תורה, אברכים שזוכים להיות בישיבה וללמוד כל היום. זו התקווה של עם ישראל! וגם הם צריכים להתחזק, ללמוד בחשק, להתמיד, לדעת את כל התורה כולה.

ואשרי אלו שהם תומכי תורה, ודאי יש להם זכות גדולה. אפילו אלו שלא יכולים ללמוד כל היום תורה, יש להם את הזכות להחזיק את התורה. (מה הם יכולים לאיים על עם ישראל? "שיפסקו לנו את התקציבים"... אף פעם עם ישראל לא עמד על איזה תקציבים! עם ישראל ערב להחזיק את התורה. אשרי אלו שמחזיקים תורה.)

אבל גם אלו שמחזיקים תורה צריכים לדעת - זה לא מספיק. כל יהודי צריך לדעת שכל הגאולה תלויה בלימוד התורה. וכל יהודי חייב ללמוד. הרמב"ם פוסק בהלכה שכל איש ישראל חייב בלימוד התורה, בין עשיר בין עני, בין בעל יסורים ובין שלם, בין בחור ובין זקן, כולם חייבים ללמוד תורה. אין אף אחד שפטור. הגמרא אומרת במסכת יומא: הלל מחייב את העניים, יוסף מחייב את המרודים

ביצורם, רבי אלעזר מחייב את העשירים. כל אחד חייב ללמוד תורה. כל הגאולה תלויה בעניין הזה של לימוד התורה.

הכל בכח העיר וקדיש מן שמיא נחית

וכל לימוד התורה שאנחנו לומדים במצב האיום והנורא שאנחנו עומדים בו של שכחת התורה - זה רק על ידי גודל הכוח של רבי שמעון בר יוחאי, שאמר "כי לא תשכח מפי זרעו", כי בווהר דא יפקון מן גלותא.

הרי כתוב בחיי מוהר"ן שאחרי שרבינו גילה את הגילוי הזה של הסופי תיבות "כי לא תשכח מפי זרעו", רבי נתן אמר לו: כמה הנאה יש לרבי שמעון בר יוחאי שמצאתם אותו בפסוק. ואז רבינו אמר: זהו יוחאי, אבל רבי שמעון בעצמו, הוא מרומז בפסוק "עיר וקדיש מן שמיא נחת".

ייתכן מאד שגם זה בכלל, צריך עוד לעיין בזה, אבל הפסוק הזה "עיר וקדיש נחת מן שמיא", הוא גם כן בדניאל, שמדבר מה שיהיה עם נבוכדנצר. וזהו העניין שדניאל מדבר על כל העניין של החורבן של הגויים, איך שה' יתברך יחריב את כל הגויים, בזמן שלא היה אפשר להאמין שהם יגיעו לשפל המצב, ושתהיה גאולה לכלל ישראל - כל זה הוא על ידי ה"עיר וקדיש מן שמיא נחת", הם המשכילים אשר יזהירו כווהר הרקיע, דא רשב"י והחבריא שגילו את ספר הזוהר.

בעיית הפרנסה לא התגלתה היום

אשרינו מה טוב חלקנו, בהילולא דרבי שמעון בר יוחאי. בוודאי צריך לזכור תמיד שיש את רבי שמעון בר יוחאי שהבטיח שלא תשכח תורה. הרי גם בזמן רבי שמעון בר יוחאי כבר הייתה הבעיה הזאת של דחקות הפרנסה, וכמו שחז"ל מספרים שהיו מהחכמים שלא יכלו לסבול את הדחקות של הפרנסה, ורצו לסחור כדי שתהיה להם רווחה. וכשרבי שמעון בר יוחאי שמע מזה, הוא הוציא את

התלמידים לבקעה ואמר: "בקעה, בקעה, התמלאי דיגרים". הבקעה התמלאה דיגרים, ורשב"י אמר שכל אחד יכול לקחת כמה שהוא רוצה, אבל הוא הודיע להם: מי שלוקח עכשיו, זה יחסר לו אחר כך.

הבעיה של דוחק הפרנסה, היא לא בעיה חדשה שעכשיו התגלתה. היא הייתה מימות עולם, מימות רבי שמעון בר יוחאי. חז"ל גילו לנו מה רבי שמעון בר יוחאי עצמו היה לו. בשלש-עשרה שנים שהוא היה במערה, הוא אכל חרובים ושתה מים מהמעין. דרכה של תורה היא פת במלח ומים במשורה. וכמו שהמפרשים מסבירים, שאמנם בוודאי כל השפע בא על ידי התורה, אבל האדם צריך לקבל על עצמו להיות מוכן שאפילו אם יהיה לו רק פת במלח ומים במשורה, הוא יודע שהתורה היא עיקר החיות. ובוודאי כל המקבל עליו עול תורה, מקבל גם כן את כל ההשפעות הטובות, כי כל ההשפעות באות מהתורה. "אם בְּחַקְתִּי תִלְכּוּ, וְנִתְתִּי גִשְׁמֵיכֶם וכו'", יהיה שפע עד בלי די. ואדרבה, כל הצרות באות בגלל שאין לימוד התורה כמו שצריך להיות בעם ישראל.

על מה נתפלל בציון הקי?

בהילולא דרבי שמעון בר יוחאי שאנחנו נמצאים כאן בעיר הקודש צפת סמוך ונראה לרבי שמעון בר יוחאי, בוודאי בעזרת השם כולנו נלך לציון, לשמוח בשמחת רבי שמעון בר יוחאי. והעיקר הוא לקבל על עצמנו ללמוד את התורה. לראות שבאמת יקום בנו "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ". להתפלל לה' יתברך שכל אחד יזכה להתחזק בלימוד התורה. כל אחד לפי מקומו: מי שלומד - לשמור על הזמן וללמוד, ולהוסיף, חז"ל אומרים: "דמוסיף". צריך תמיד להוסיף בלימוד התורה. ומי שלא יכול ללמוד כל היום - לקבוע עיתים לתורה, ביום ובלילה, כמו שאמרו חז"ל. להתחנן ולבקש, שהזכות של רבי שמעון בר יוחאי שהבטיח

שהתורה לא תשתכח תעמוד לנו שבאמת נזכה לקיים את זה, ללמוד את התורה בפשטות.

הכל תלוי בתורה

ו"בזוהר דא יפקון מן גלותא". בוודאי לימוד הזוהר הקדוש הוא חלק מהתורה. רבינו אומר: מי שלומד את הזוהר, מקבל חשק לכל הלימודים הקדושים של התורה. לא כתוב כאן בדברי רבינו שצריכים ללמוד רק את הזוהר. אלא לראות פשוט שלא תשתכח התורה. כי יש את פנימיות התורה, אבל פנימיות התורה מגלה את הפנימיות שיש בתורה, מה שיש בכל פסוק. אבל בלי התורה עצמה, אין כלום. העיקר הוא ללמוד מקרא, משנה, ובעיקר תורה שבעל פה, ללמוד ש"ס ופוסקים.

ועל זה צריך כל אחד לבקש, על עצמו - שיזכה ללמוד את התורה. ובעיקר - כמה צריך לבקש, שנדע איך לחנך את הבנים. לחנך את הילדים ללימוד התורה. לא להתפתות. לא להתבלבל. לא לחשוב שיש חינוך יותר טוב. כל אחד רואה לאן הם מגיעים עם החינוך הטמא שלהם, לרציחות ולכל הדברים הרעים. אשרינו מה טוב חלקנו, אבל בלבול הדעת נעשה גם אצלנו, בפרט בין אלו הממוצעים שנמצאים באמצע, פוזלים לצד שני וחושבים: נתחכם, נדע לשונות, נדע חכמות...

כל מה שיש לנו כיום שאנחנו יודעים מהתורה ורוצים ללמוד תורה - זה בגלל המסירות נפש של ההורים שלנו, שמסרו את עצמם ללימוד התורה. אנחנו צריכים עתה לבוא ולהתחנך, איך נזכה אנחנו לחנך את הילדים שלנו.

עניין החלאקה במירון

זה העניין שמביאים את התינוקות בני שלוש ועושים את החלאקה אצל רבי שמעון. באים עם הילדים הקטנים לרבי שמעון, והעיקר הוא להתחנך שנוכה

לזרעא חייא וקיימא, זרעא די לא יפסוק ולא יכטול מפתגמי אורייתא. שנוכה לחנך את הילדים, להכניס אותם לתלמוד תורה, למקום שמלמדים תינוקות של בית רבן בדרך הישן, בדרך שדרכו בה אבותינו.

ואז בוודאי יקויים בנו "כי בוהר דא יפקון מן גלותא". אין אופן אחר איך להיגאל, רק על ידי לימוד התורה. שום דבר אחר לא יעזור לנו. האור החיים הקדוש מאריך הרבה בפרשה הזאת על העניין הזה. כל הגלות, כל החורבן בא בגלל וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי, ובמילא "וְלֹא תַעֲשׂוּ". כשלא לומדים, לא מקיימים את המצוות. ועיקר החורבן הוא "ואם בחוקותי תמאסו". כי יש חס ושלום מצב של "ואם לא תשמעו לי", אבל יש מצב גרוע יותר, וזה עיקר הגלות, כש"בחוקותי תמאסו", מואסים בכל הדרך הקדושה של לימוד תינוקות של בית רבן.

מפי זרעו - כפשוטו

כל אבא ואמא של עם ישראל יודעים - שהם שולחים את הילד ללמוד תורה, יודעים את החשיבות של לימוד התורה בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן. כל הורה צריך לדעת באיזה ידיים הוא מפקיד את הילדים. איפה נפקיד את הילדים שלנו? בלימוד הטמא שלהם?

דווקא כשאנו זוכים להפקיד את הילדים שלנו בתלמוד תורה ללמוד תורה - זוהי הגאולה, זוהי התקווה. בזה מתקיים "כי לא תשכח מפי זרעו" - כפשוטו. מפי זרעו - מפי הילדים שלנו, שלא תשכח תורה מישראל. והכל על ידי רבי שמעון בר יוחאי שהבטיח: "כי לא תשכח מפי זרעו".

ההבטחה מתקיימת

יעזור ה' יתברך שנזכה להתחזק בלימוד התורה, והעיקר הוא בעניין הזה של חינוך הבנים והבנות בדרך הישרה. כמה שאפשר יותר להתרחק מריבוי הלימודים החיצוניים - אשרינו. אשרינו מה טוב חלקנו.

רואים שכלל ישראל, אנשים נשים וטף, אלפים ורבבות מכל ארץ ישראל, ומחויץ לארץ, באים לרבי שמעון בר יוחאי, כי כולם רואים איך שההבטחה של רבי שמעון התקיימה כבר - ברוך ה' עם ישראל חי וקיים ולומד את התורה, מחנכים את הילדים בדרך ה'. ביום הזה נמשיך אפוא לעורר רחמים, שהזכות של רבי שמעון יגן עלינו שנזכה להמשיך ולהגדיל תורה ולהאדירה, ועל ידי זה נזכה לגאולה השלמה, בזהר דא יפקון מן גלותא, במהרה בימינו אמן.

כִּי לֹא תִשְׁכַּח

שיחה לבחורי הישיבה לקראת ל"ג בעומר תשע"ד

אנחנו עומדים עכשיו כמה ימים לפני ל"ג בעומר. לשבת הזאת קוראים כבר "שבת ל"ג בעומר". אנחנו סמוכים ליום ל"ג בעומר, וכאן בעיר הקודש צפת אנחנו סמוכים ממש לרבי שמעון בר יוחאי.

נלמד קצת כמה שרבינו מגלה על הסוד של רבי שמעון בר יוחאי. בוודאי כולם למדו את זה כבר.

רבינו אומר: לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת ה' הַתְּגָלוֹת נִפְלְאוּ מִסוּד גְּדֻלַּת הַתְּנַא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמֹעוֹן בֶּר יוֹחָאִי ז"ל. רבינו מביא את הגמרא שכשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, הם אמרו: "עתידה תורה שתשתכח מישראל". החכמים הסתכלו על העתיד והם ראו שיהיה זמן שעם ישראל ישכחו את התורה.

ואולם רבי שמעון בר יוחאי אמר: חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר: כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ.

מדוע החכמים לא דרשו את הפסוק?

נשאלת השאלה, הרי מניין למד רבי שמעון בר יוחאי שלא תשתכח? הוא למד זאת מפסוק שכתוב בתורה "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ". אם כן, מדוע החכמים לא דרשו אף הם את הפסוק, הרי לכאורה זהו פסוק מפורש "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ"?

נראה את הפסוק בפנים. ה' אומר למשה מה שיקרה לעם ישראל אחרי הסתלקותו: הִנֵּךְ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְכוּ', וְחָרָה אַפִּי בּוֹ בַיּוֹם וְכוּ' וּמִצָּאֵהוּ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְכוּ', וְאֲנֹכִי הַסֵּתֵר אֶסְתִּיר פָּנָיו וְכוּ', וְעָתָה פְתַבּוּ לָכֶם

את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם וכו', כי אביאנו אל הארמה אשר נשבעתי לאבותי וזבת חלב ודבש ואכל ושבע ורשן ופנה אל אלהים אחרים ועבדום ונאצוני והפר את בריתי: והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו.

לכאורה זהו פסוק מפורש שאחרי כל הצרות וכו' - התורה לא תשכח מעם ישראל, כי לא תשכח מפי זרעו. אם כן נשאלת השאלה - מדוע חכמים לא דרשו כך את הפסוק?

דווקא "על ידו" התורה לא תשכח

בליקוטי הלכות רבי נתן מסביר כך: כשהחכמים אמרו "עתידה תורה שתשכח מישראל", הם באמת ראו כך ברוח הקודש. הם התבוננו ברוח קדשם וראו מה באמת יקרה לעם ישראל, כפי שאנחנו רואים בעינינו מה שקרה לעם ישראל בגלות, שהרבה שכחו את התורה.

אבל רבי שמעון בר יוחאי בא ואומר: לא! מה שאתם רואים, גם אני רואה. אבל אף על פי כן אני רואה שיש תקווה, כי לא תשכח מפי זרעו.

למה באמת רבי שמעון בר יוחאי הוא זה שרואה את התקווה, ולא חכמים? כי כדי שהתורה לא תשכח, היו צריכים לעשות משהו. רבי שמעון בר יוחאי עתיד לעשות משהו שעל ידו התורה לא תשכח, לכן הוא רואה את התקווה. זה מה שרבינו אומר כאן: רבי שמעון בר יוחאי היה לו את הכוח להגיד שהתורה לא תשכח מעם ישראל, כי "על ידו" לא תשכח.

כלומר, רבי שמעון בר יוחאי אמר: החכמים צודקים שלפי המצב התורה יכולה להשתכח מעם ישראל. אבל אני יש לי כוח כזה, שאעשה איזה דבר בעולם, שעל

ידו היא לא תשתכח, וכמו שרבינו מביא: "כמבואר בזוהר - בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא". כי על ידי שרשב"י יחבר את ספר הזוהר, התורה לא תשתכח מעם ישראל, כי בזוהר דא יפקון מן גלותא, ואי אפשר לצאת מהגלות רק כשעם ישראל עוסק בתורה.

מפי זרעו של יוחאי

ורבינו מגלה סוד, כי באמת בפסוק הזה עצמו מרומז על ידי מי התורה לא תשתכח. רבינו אומר: הסופי תיבות של הפסוק, "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי יַרְעֵז", הוא "יוחאי". כלומר, מפי זרעו של יוחאי, שהוא רשב"י, התורה לא תשתכח. כי רבי שמעון בר יוחאי הביא אור כזה לעולם, שעל ידו התורה לא תשתכח מישראל.

אם לומדים תורה - זה רק בזכות רשב"י

נמצא לפי דברי רבי נתן, שהחכמים ראו דבר אמיתי, שחס ושלום התורה עתידה להשתכח מישראל. אם כן, כל מי שזוכה היום לשבת בשיובה וללמוד תורה, צריך להיות מאד שמח. יש הרבה אנשים שלא לומדים תורה ולא יודעים כלום - וזה המצב שהחכמים ראו ברוח קדשם שיהיה לעתיד.

כל אחד מעם ישראל שכן לומד כיום את התורה, זה רק בגלל ההבטחה שרבי שמעון בר יוחאי הבטיח שלא תשתכח תורה. ואמנם סוף כל סוף, גם כל עם ישראל יחזרו בתשובה ויחזרו לתורה, על ידי הכוח של רבי שמעון בר יוחאי.

איך התורה נשכחת?

ולבאר את העניין קצת [מה הקשר בין שכחת התורה לגלות, ואיך על ידי רשב"י התורה לא תשתכח], צריך להבין תחילה איך עם ישראל שכחו את התורה, הרי בתחילה היו לומדים את התורה, איך אם כן נשכחה?

רבינו הק' בליקוטי מוהר"ן תורה ק"י, מדבר על הפסוק "לא יִמוֹשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ". הפירוש הפשוט בפסוק הוא - שה' אומר ליהושע שילמד תמיד תורה. אבל רבינו מפרש מה זה "לא יִמוֹשׁ"? מלשון ממשות. וַיִּמֹשׁ חֲנֻכָּה. כלומר שהפסוק מזהיר לא לעשות מהתורה ממשות וגשמיות.

הרי התורה מצד עצמה היא רוחנית. אבל אדם יכול לעשות מהתורה גשמיות. למשל, כשאדם לומד את התורה ויש לו מחשבות לא טובות, כמו שהגמרא אומרת - כשהוא לומד כדי להתגאות, או כדי שיקראו לו רבי, שאז התורה שלו היא שלא לשמה - בזה הוא מגשם את התורה. וכשמגשמים את התורה, התורה באה לידי שכחה.

רבינו מסביר: דבר רוחני לא תופס מקום. לכן כשהתורה היא רוחנית, היא לא תופסת מקום, וממילא כמה שאדם ילמד, הוא לא ישכח, כי התורה לא תופסת מקום. לעומת זאת כשאדם לומד תורה ומגשם את דברי התורה, הרי נעשית תורתו כדבר גשמי, ודבר גשמי הרי תופס מקום, ממילא יש גבול כמה הוא יכול לתפוס במוחו, והוא מגיע לידי שכחה.

כשהתורה רוחנית - היא לא נשכחת

[לפי זה מתבאר ביאור יפה איך על ידי גילוי ספר הזוהר לא תשכח תורה מישראל, כי] מה מגלה ספר הזוהר? ספר הזוהר מגלה שהתורה היא לא גשמית, התורה היא רוחנית. כל דבר ודבר שכתורה, רבי שמעון בר יוחאי מפרש אותו בזוהר בצורה רוחנית. אם כן, רבי שמעון בר יוחאי הביא אור רוחני בתורה. וממילא כשהתורה היא רוחנית, היא לא משתכחת מעם ישראל.

נמצא, זה שיש לנו היום תורה, זה בזכות רבי שמעון בר יוחאי. וכמה שאנחנו מתחזקים יותר בלימוד התורה, יש לתורה כוח והיא לא נשכחת מעם ישראל, ועל

ידי זה בעזרת ה' כל עם ישראל יחזרו בתשובה וילמדו תורה, ויתקיים בפשטות ש"לא תשכח מפי זרעו" - שכל עם ישראל ידעו את התורה, ויתקיים הפסוק "וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה'", שכולם ילמדו את התורה.

הגאולה תלויה בלימוד התורה

מה שאנחנו צריכים לדעת, כי "בזוהר דא יפקון מגלותא", זאת אומרת, על ידי הזוהר שהוא מביא שהתורה לא תשכח מישראל, על ידי זה נצא מהגלות. ומי שמבין את העניין כאן, צריך להבין כך: כל הגאולה שלנו עכשיו, במה היא תלויה? בלימוד התורה. אם אנחנו רוצים להיגאל, זה תלוי בזה שנלמד את התורה.

בהמשך נראה שזה כתוב בפירוש בדברי חז"ל, והאור החיים הקדוש אומר את זה גם כן בפירוש, וכל אחד צריך לדעת - לומדים תורה, על ידי זה מקרבים את הגאולה.

ההזדמנות של בחור בישיבה

אתם בחורים צעירים שזכיתם ללמוד בישיבה, כל בחור צריך להודות לה' על כך שהוא נולד בבית שההורים רוצים שהוא ילמד תורה, והם שולחים אותו לישיבה, וברוך ה' אתם נמצאים בישיבה ויש לכם ראש ישיבה ומגיד שיעורים ומשגיחים שרוצים לעזור לכם. אתם צריכים לנצל את המעמד הזה ולראות ללמוד תורה. צריך לדעת שעיקר היום הוא בשביל ללמוד הרבה הרבה תורה.

מה זה בחור ברסלבר?

מה שאני רוצה להודיע לכם, לא כולם יודעים את זה, אבל תדעו לכם טוב, תשמעו טוב. ברסלבר חסיד אין לו גוון אחד. העניין של רבינו, של חסידות ברסלב, זה לא גוון אחד שכך זה ברסלבר חסיד. אלא כל אחד, במצב שלו, הוא צריך להיות ברסלבר חסיד.

ואני אומר לכם בחורים, בחורים צעירים, אתם לא צריכים לחפש מה לעשות. אתם לא צריכים לעשות כל מיני דברים שאתם רואים שזה עושה ככה וזה עושה ככה, וזה טרוד בזה וזה טרוד בזה. בחורים צריכים ללמוד הרבה הרבה תורה! להיות בקיאים בש"ס. ללמוד עוד דף גמרא, ועוד דף גמרא. ללמוד כל שבוע את הפרשה חומש עם רש"י לפחות, להסתכל קצת ברמב"ן, להסתכל באור החיים הקדוש, ללמוד משניות, ללמוד מדרש, ללמוד את הגמרא, לדעת את התורה!

פעם ידעו: בחור אין לו שום עסק, הוא צריך רק ללמוד תורה. כל בחור שרוצה להיות בחור טוב ולהתגבר על היצר הרע בכל המישורים, במחשבה ודיבור ומעשה - זה רק על ידי לימוד התורה.

מה רבינו רצה?

בוודאי, בלימוד התורה גם צריך זכות, כמו שהזכרנו מקודם מה שרבינו אומר בתורה ק"י שצריך להיזהר שלא לגשם את התורה, ולכן צריך באמת לראות להשתדל בתפילה, להתפלל כמו שצריך. ובוודאי כל אחד צריך כל יום גם להתבודד ולהתחנן לפני השם יתברך. אבל עיקר ההתבודדות של בחור צריכה להיות גם בן בעיקר - שיזכה להתגבר על היצר הרע וללמוד הרבה תורה!

לא לכל חסידי ברסלב יש תפקיד אחד. מתקרבים אנשים שמאוד רחוקים והם לא יכולים אפילו ללמוד, אז רבינו יש לו מקום גם בשבילם, הוא מקרב את כולם. וכל אחד צריך זכות שיידע מה הוא צריך לעשות. אבל בחור שיושב ולומד בשיבה צריך לדעת - אין לו משהו אחר לעשות, כל הזמן שלו מוקדש ללימוד התורה. בכל שעה, ובכל דף שהוא זוכה ללמוד - בזה הוא ברסלב'ר חסיד!

אתם יודעים מה שרבינו אמר: מה יש לו לאדם לעשות? דאווענען און לערנען און דאווענען [להתפלל, ללמוד ולהתפלל]. אדם צריך לדעת לקום לתפילה,

להתפלל כמו יהודי, וללמוד טוב, אבל ללמוד טוב כמו שצריך. לא רק לצאת ידי חובה.

הוא לא ברסלב'ר חסיד!

אני רואה הרבה בחורים לפעמים מסתובבים, לא יודעים מה לעשות. מה זאת אומרת לא יודעים מה לעשות? יש לנו את התורה, צריך ללמוד. בחור שלומד בישיבה צריך לדעת את הלימודים שלומדים בישיבה, וללמוד את זה בעל פה, לדעת את הגמרא טוב, את הרש"י, את התוספות, את המהרש"א, את המהר"ם שי"ף, לדעת ללמוד תורה! אם הוא לא עושה את זה, הוא לא ברסלב'ר חסיד! זה לא נקרא ברסלב'ר חסיד! הוא לא ממלא את התפקיד שלו.

בוודאי, אדם שכבר יש לו בית עם ילדים ואין לו עכשיו אפשרות ללמוד תורה, מה הוא יעשה? בוודאי שהוא צריך ללמוד כמה שהוא יכול, ואם הוא אומר כמה קפיטל'אך תהילים, והוא אומר ככה וככה - הוא גם בן יהודי טוב. רבינו אומר בשיחות שאפשר להיות יהודי אפילו מי שלא יודע הרבה ללמוד. אבל לא זה מה שרבינו רצה שככה יהיה. זה רק לאלו שלא יודעים ללמוד, אז זה גם טוב.

כל גדולי אנ"ש היו בקיאים בתורה

צריך לדעת, שכל גדולי החסידים היו בקיאים בתורה. רבי נתן, הרי חמיו לקח אותו כי הוא רצה שהוא ימלא את מקומו ברכנות. רבי נתן היה עילוי. ידוע שהרב מברדיטשוב הייתה לו פעם שאלה קשה מאוד של היתר עגונה. אתם יודעים, להתיר עגונה זה לא דבר פשוט, זה מהדברים הקשים ביותר. אז הוא צירף את רבי נתן לבית'דין כדי להתיר את העגונה. רבי נתן היה בקיא בש"ס ובפוסקים. רבי נתן היה בקיא בכל התורה כולה. וכך כל גדולי אנ"ש, גדולי התלמידים של

רבינו, היה בקיאים בכל התורה. ובעסק הזה, בלימוד התורה, הם בילו את כל הימים והלילות שלהם.

מה עשה רבי אברהם בחצות הלילה?

מסופר על רבי אברהם שמערנארהין - הרי ידוע שהוא היה קם כל לילה בחצות, ואחרי חצות הוא היה לומד, ומי שרצה היה יכול לבוא אליו הביתה ולדבר בעבודת ה'. אז פעם הגיע אחד וראה שר' אברהם יושב ולומד שולחן ערוך הלכות עבדים. ההוא התפלא מאד: מה, עכשיו אחרי חצות הלילה ר' אברהם לומד הלכות עבדים? אבל זה - זה נקרא ברסלב'ר חסיד!

תמיד בזהר הק' כשהוא מדבר על קימת חצות, הוא מדבר על עסק התורה. קמים בחצות בוכים על חורבן הבית, ובוודאי גם עוסקים בעבודת ה', אבל אחר כך יושבים ועוסקים בתורה, יש לילות ארוכים, וככה אנשי שלומנו היו יושבים ולומדים שולחן ערוך וגמרא.

אבא שלי אמר לי שזה שהוא התקרב לברסלב, היה על ידי שהוא ראה איך שרבי אברהם יושב ולומד כמשך שעות גמרא. אף על פי שרבי אברהם היה יודע את כל הליקוטי מוהר"ן וכל הליקוטי הלכות בעל פה, כפי שכולכם בוודאי יודעים. הוא היה דורש לפני הציבור שלש-ארבע שעות, והוא היה אומר את הליקוטי מוהר"ן והליקוטי הלכות בעל פה, בלי ספרים בכלל. אבל צריך לדעת שלדעת ספרי רבינו, זה לא אומר לא ללמוד.

ההקדמה וההתחלה של ליקוטי מוהר"ן - לימוד התורה

ורואים שרבי נתן כשהוא הדפיס את הליקוטי מוהר"ן, הוא קבע את התורה הזאת (לכו חזו) בהתחלת הליקוטי מוהר"ן, וזוהי ההקדמה לכל הליקוטי מוהר"ן - לדעת

שהתורה לא תשכח מעם ישראל בזכות רבי שמעון בר יוחאי. [כי העיקר הוא לימוד התורה].

כך גם בתורה הראשונה, רבינו מתחיל שוב עם עניין לימוד התורה: על ידי התורה מתקבלים כל התפילות. על ידי שאדם לומד, הוא מקבל חן בעיני אלוקים ובעיני אדם. ועל ידי זה התפילות שהוא מתפלל לה', מתקבלות.

מי שלומד - יכול להבין ספרי רבינו

העיקר הוא לדעת - היסוד של הכל הוא לימוד התורה, ובלי לימוד התורה אדם הוא עם־הארץ. ועם־הארץ, מתנהג כמו עם־הארץ. תלמיד חכם זהו עניין מיוחד.

בחורים שיושבים בישיבה, צריכים לדעת להשקיע את כל הכוח ואת כל המוח בדפי גמרא, במסכתות, במשניות, להיות בקיאים בזה. וזה לא מונע [מענייני רבינו]. אדרבה, מי שלומד תורה, אזי כשהוא לומד איזו שיחה בדברי רבינו, נהיה לו אור בעיניו. כשהוא לומד תורה בליקוטי מוה"ר"ן, הוא מבין אותה כראוי, והוא יודע מה הוא צריך לעשות.

אם בחוקותי תלכו

הייתי רוצה קצת ללמוד באור החיים הקדוש כמה עניינים, ותתאזרו בסכלנות, כי כדאי שתשמעו מה שהוא אומר כאן על העניין הזה של לימוד התורה.

הרי הפרשה עכשיו היא: "אם בְּחֻקֵי תִלְכוּ". זו הפרשה שמתחברת לעניין של לימוד התורה. וגם הזמן גרמא, לקראת היארצייט של רבי שמעון בר יוחאי שהבטיח שלא תשכח תורה מישראל על ידו.

בוודאי כולכם יודעים את התחלת הפרשה: "אם בְּחֻקֵי תִלְכוּ". אומר רש"י: "שתהיו עמלים בתורה". והפסוק מפרט בהמשך לאיזה ברכות נזכה על ידי זה.

כל הברכות תלויות בזה "שתהיו עמלים בתורה". ואתם יודעים, האור החיים הקדוש על הפסוק "אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ", כמה פירושים יש באור החיים? ארבעים ושנים פירושים. יש על זה סיפורים שלמים, אבל הם פירושים נפלאים, וכדאי שבחור יבין מה זה "אם בחוקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה".

עמלים בתורה

אני רוצה אבל עכשיו בעיקר ללמוד מה שכתוב אחרי כל הברכות. אחרי שהתורה מפרטת את השכר שיקבל מי שלומד בתורה, מי שעמל בתורה, אומרת התורה: "וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי, וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה". רש"י אומר, מה הפירוש "וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי"? אומר רש"י: "להיות עמלים בתורה". "אם לא תשמעו ליי", הכוונה היא: אם לא תעמלו בתורה. ובפשטות הפירוש הוא - אם לא תעמלו, אפילו אם תלמדו. לומדים, למה לא?! קצת לומדים, כן לומדים, לא לומדים - זה אותו דבר. זה נקרא שלא עמלים. להיות עמלים הפירוש הוא לעמול, להתייגע להבין עוד דף ועוד דף, עוד פרק ועוד פרק.

ואם לא תשמעו לי

על כל פנים, האור החיים הקדוש שואל כאן כך: הרי התורה מציגה כאן את הדבר בצורה של תנאי - אם בחוקתי תלכו, תקבלו את כל הברכות; ואם לא, תבוא חס ושלוים כל התוכחה שכתובה כאן. אם כן, התורה הייתה צריכה לדבר באותה לשון, הן בצד החיובי והן בצד השלילי. ואם בצד החיובי התורה התחילה ואמרה: "אם בחוקתי תלכו", אז בצד השלילי התורה הייתה צריכה להתחיל: "ואם בחוקתי תמאסו". ומדוע למעשה כשהתורה מדברת על הצד השלילי, היא לא מתחילה "ואם בחוקתי תמאסו", אלא "ואם לא תשמעו ליי".

בתירוץ הראשון מתרץ האור החיים הק', כי כאן מוכח מהפסוק עצמו שהפשט בפסוק הראשון "אם בחוקתי תלכו" הוא כמו שפירש רש"י "שתהיו עמלים

בתורה". כי "ואם לא תשמעו לי" בוודאי מדבר על עסק התורה שהוא תלוי בשמיעת האוזן. ואם פסוק זה הוא ההיפך של "אם בחוקותי תלכו", הרי מוכח שהכוונה של "אם בחוקותי תלכו" הוא גם כן על לימוד התורה. וְלִצַד שְׁנִתְּפוֹן ה' בְּמֵאֵמֶר בְּחֻקֹּתַי לְכֹל מִה שֶׁפָּרְשָׁנוּ בָּהּ בְּכֹפֶל הַתְּנַאי, תִּלְהָ כֹּל הַמְּשֻׁךְ הָרַע מִסִּפַּת הָעֵדֶר הַתּוֹרָה.

מי שטעם את המתיקות של התורה...

יש כאן עוד ביאורים, כדאי ללמוד את כל האור החיים כאן, אבל לא נקרא את הכל. בהמשך הוא מתרץ כך: עוד נתפנו להעיר לב נרדם, כי כל שהולך בדרך לא טוב, וְדַאי שֶׁהוֹשֵׁל לִמְנוֹ יִדְעֵת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא וְטוֹבוֹתָיו וְהַנְּמֻשֶׁךְ מִעֲבוֹדָתוֹ.

הפסוק מתכוון לעורר את הלב הנרדם, כי כל מי שהולך בדרך לא טוב, וְדַאי שהוא רחוק מידיעת ה', הוא לא יודע שום דבר בידיעת ה' ובטובות שה' יתברך מיטיב וכמה שנמשך מעבודתו.

כִּי בּוֹדַאי אִם יִשְׁיֹג אָדָם חֶלֶק אֶחָד, מְעַרְבוֹת יְדִידוֹת נְעִימוֹת מְתִיקוֹת עֲנָף מִעֲנָפֵי אֹר עֲלִיּוֹן - יִבּוּ בְּלִבּוֹ הַיּוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה מֶלֶךְ הַמְּלָכִים, בְּעֲנַף קִיּוֹם מִצּוּה אַחַת.

תראו בכמה לשונות יפים האור החיים מתאר: עֲרֵבוֹת, יְדִידוֹת, נְעִימוֹת, מְתִיקוֹת. אם אדם יטעם אפילו חלק אחד מהמתיקות הזאת שיש בתורה, בענף אחד מענפי האור העליון, אזי אפילו אם תהיה לו האפשרות להיות המלך של כל המלכים, הוא יבז לזה, לעומת הערך שיש בתורה, במצווה אחת.

וְהוּא מִה שֶׁהֵעִיר ה' בְּאֹמְרוֹ: וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי, פְּרוּשׁ לְשׁוֹן הַבְּנָה, אִזּוּ הוּא שְׁאֵנִי חוֹשֵׁשׁ לְכֶם שֶׁלֹּא תַעֲשׂוּ וְגו'; אֲבָל אִם תִּבְנִינוּ וְתִדְעוּ אוֹתִי, אִין לְחוּשׁ.

כלומר, רק אם לא תלמדו תורה ולא תבינו את הערך העליון של לימוד התורה, רק אז אני חושש שיקרה מה שכתוב בהמשך הפסוק: "ולא תעשו את כל המצוות". אבל אם תבינו, אם תלמדו תורה, ותבינו אותי, אז "אין לחוש" - אין שום חשש שלא תקיימו את המצוות.

הגלות - בגלל שלא לומדים תורה

והאור החיים הק' מסיים: והוא מֵאִמֵר הַנְּבִיא: לְכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלֵי דַעַת: כל הגלות באה בגלל שלא היה לעם ישראל דעת, לא למדו את התורה. שוב אנחנו רואים, כל הגלות שבאה בגלל שעם ישראל רחוקים מה' ולא מקיימים מצוות - הכל מתחיל מזה שלא לומדים תורה.

אדם צריך לעמול בתורה לא רק כדי לדעת מה הוא צריך לעשות (יש אמנם גם עניין כזה, כמו שנראה בהמשך), אבל העיקר הוא שהלימוד יביא לו הבנה כזאת שהוא ימאס בכל העולם הזה. אפילו אם תהיה לו האפשרות להיות מלך המלכים - הוא יבזו לזה. כי יאיר עליו איזה עריבות, נעימות, ידידות, מתיקות של האור העליון.

כשלא לומדים - נכשלים

עוֹד יִרְצֶה, שְׂאֵם לֹא יִשְׁמְעוּ לַתּוֹרָה, הַגַּם שִׁיִּסְבִּימוּ לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת, הוּא מִן הָאֵי הָאֲפְשָׁרוֹת, כִּי לֹא יוּכַל הַשִּׁיג דַּעַת דְּקְדוּקֵי הַמִּצְוֹת וּפְרָטֵיהֶם, וְלֹא יִמְנַע מֵהַפְּשֵׁל.

אם אדם לא ילמד את כל התורה, בהכרח שהוא יכשל, כי הוא לא יודע את כל פרטי המצוות. לכן הפסוק אומר "אם לא תשמעו לי", כלומר אם לא תהיו עמלים בתורה, אז בוודאי ש"לא תעשו את כל המצוות".

כשלוּמְדִים - אִפְשֵׁר לְקִיִּים כָּל הַמִּצְוֹת

גַּם עַל דֶּרֶךְ אֹמְרִים וְ"ל (מְנַחֵחַת ק"י) זֹאת הַתּוֹרָה לְעֵלָה וְגו', כִּי הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה, אִפְלוּ בְּזִמְנֵן חֶרְבֵּן הַבַּיִת יִכּוֹל לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְוֹת. מִה שְּׂאִיִּן בֵּן אִם לֹא יַעֲסֻקוּ בְּתוֹרָה, בְּיָדָאֵי שְׂלֵא יַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת:

יֵשׁ הָרֵי מִצְוֹת שֶׁלֹּא שְׂיִיכּוֹת הַיּוֹם. לְמִשְׁלָל, כָּל הַקְּרַבְנוֹת. אִי אִפְשֵׁר לְקִיִּימֵן. אֲבָל זֶה רַק כִּשְׁלֵא לּוֹמְדִים תּוֹרָה. כִּי כִשְׁלּוֹמְדִים תּוֹרָה, הָרֵי כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה, כִּאִילוּ מְקַרִּיב עוֹלָה, וְכֵן כָּל הַקְּרַבְנוֹת. אִם כֵּן, עַל יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה אִפְשֵׁר לְקִיִּים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת גַּם כִּיּוֹם.

מִשְׁלַל מִתּוֹפֵשׁ כִּינּוֹר

בְּהַמְשָׁךְ הוּא מְבִיא בִיאוֹר נוֹסֵף, עַל פִּי הַמִּשְׁלַל שֶׁל הָאֱלֹשִׁיךְ. הִיָּה אָדָם אֶחָד שִׂידַע לִנְגֵן מֵאֹד יִפֶּה בְּכִינּוֹר, וְהוּא הִיָּה מִנְגֵן לְמֶלֶךְ. יוֹם אֶחָד בָּאוּ לְמֶלֶךְ וְאָמְרוּ לוֹ: אַתָּה יוֹדֵעַ? הָאָדָם הַזֶּה הוּא גִבּוֹר. רָאוּ שֶׁהוּא גִבּוֹר. הַמֶּלֶךְ שָׁמַע, וְיִיתֵר לוֹ. אַחֲרַי תְּקוּפָה, בָּאוּ וְאָמְרוּ לְמֶלֶךְ: הָאָדָם הַזֶּה רִצַּח מִיִּשְׁהוֹ. וְשׁוֹב, הַמֶּלֶךְ וְיִיתֵר לוֹ.

אַחֲרַי תְּקוּפָה נוֹסֵפֶת בָּאוּ לְמֶלֶךְ וְסִיפְרוּ לוֹ: הַמִּנְגֵן הַזֶּה הִתְקוּמַט עִם מִיִּשְׁהוֹ בְּשׁוֹק, וְהָיָה קִצְצֵן לְמִנְגֵן אֶת הַיְדִיִּים. הַמֶּלֶךְ שָׁמַע וְאָמַר: אִם כֵּן, תִּהְיֶה אֶת הַמִּנְגֵן! וְכֹלָם לֹא הִבִּינוּ לְמָה. הָרֵי כִשְׁבָאוּ וְסִיפְרוּ לְמֶלֶךְ שֶׁהוּא גִבּוֹר, הוּא וְיִיתֵר לוֹ. כִּשְׁבָאוּ וְסִיפְרוּ לוֹ שֶׁהוּא גַם רוֹצַח - הוּא גַם וְיִיתֵר לוֹ. וְדוּוֹקָא עֲכָשִׂיו כִּשְׁבָאִים וּמִסְפְּרִים לְמֶלֶךְ שְׂמִיִּשְׁהוֹ כִּבֵּר נִקְם בּוֹ וְקִצְצֵן לוֹ אֶת הַיְדִיִּים - עֲכָשִׂיו הַמֶּלֶךְ אֹמֵר לְתַלּוֹת אוֹתוֹ?

אִז הַמֶּלֶךְ הִסְבִּיר כֵּךְ: לְמָה עַד עֲכָשִׂיו הַשְּׂאֲרֵתִי אוֹתוֹ? הָרֵי יִדְעֵתִי שֶׁהוּא גִבּוֹר, יִדְעֵתִי גַם שֶׁהוּא רוֹצַח. לְמָה בְּכָל זֹאת הַשְּׂאֲרֵתִי אוֹתוֹ? כִּי הוּא הִיָּה מִנְגֵן לְפָנַי וְהִיִּיתִי נִהְנֶה מִהִנְיָגוֹנִים שְׁלֹו, לְכֵן הַשְּׂאֲרֵתִי אוֹתוֹ כִּדֵּי שֶׁהוּא יִמְשִׁיךְ לִנְגֵן לִי. אֲבָל עֲכָשִׂיו

שמספרים לי שקצצו לו את הידיים והוא כבר לא יוכל לנגן, עכשיו צריך לשפוט אותו על כל העבירות שהוא עשה עד עכשיו.

כשמנגנים בכינור - ניצולים מעונשים

זה המשל של האלשיך הקדוש. אומר האור החיים הק': אם היו עם ישראל עוסקים בתורה, אז הגם שיהיו עובדי עבודה זרה ב"מ ועושים את כל העבירות - לא היה נחרב בית המקדש. וזהו מה שהתורה אומרת כאן: "אם לא תשמעו לי", כלומר, אם לא ילמדו תורה, אז תבוא להם ח"ו כל הפורענות האמורה בהמשך כשלא יעשו את המצוות. אבל "אם תשמעו לי", ועם ישראל ילמדו תורה, אזי אפילו אם לא יעשו את כל המצוות, דינם יהיה כמו אותו מנגן בכינור.

נמצא, אפילו אם אדם חס ושלום לא מקיים את כל המצוות, אם הוא לומד תורה, ה' יתברך מתענג מלימודו, כמו המלך שהיה מתענג מהמנגן שניגן לו בכינור.

בכל תורה בליקוטי מוהר"ן - לימוד התורה

יש כאן עוד פירושים שהאור החיים מפרש כאן, וכדאי ללמוד בפנים. מי שלומד את זה, נכנסת לו התעוררות גדולה ללימוד התורה. וזה העיקר. צריך לדעת שהעיקר הוא ללמוד הרבה תורה. הכל תלוי בתורה.

וזה מה שרבינו רוצה מאיתנו. רבינו בכל הספר ליקוטי מוהר"ן הוא מדבר הרבה מאד על לימוד התורה. כמעט שאין תורה בליקוטי מוהר"ן, שרבינו לא מזכיר בה את העניין של לימוד התורה, למי שמבין את המהלך של התורה.

כשרק אומרים ליקוטי תפילות

זה מה שרבינו אמר: מה יש לו לאדם לעשות?! דאווינען און לערנען און דאווינען (להתפלל ללמוד ולהתפלל). אדם צריך להשקיע הרבה כוחות בתפילה, להתפלל

בחיות, וכמובן שכל יהודי צריך גם להגיד ליקומי תפילות בכל יום, להגיד תהילים, ולהתבודד, וצריך הרבה לעבוד על זה, אבל זה לא העיקר. אם אדם רק יתבודד ורק יגיד ליקומי תפילות, הוא יהיה עם הארץ דאורייתא! ויכולת להיות בו אפילו כל המידות הרעות והמגוננות ביותר. הוא לא בטוח שהוא לא יכשל בכל הכישלונות.

ואני רוצה להגיד לכם, אני קצת יותר מבוגר מכם, ראיתי את זה בעיניים שלי. אנשים (שלא לומדים), יכולים לעבור על כל העבירות שבתורה. וכמובן, כל אחד לפי המקום שלו, אי אפשר לדון את אף אחד לכף חובה, כי אדם שלא יכול ללמוד, מה אפשר לעשות לו? אם הוא לא יכול, אז הוא לא יכול, מה אפשר לעשות?

אבל מה בחור צריך לדעת כשהוא זוכה ללמוד בישיבה? בחור שיושב בישיבה צריך לדעת: את עיקר החיות שלו ואת עיקר הכוח שלו - הוא צריך להכניס בלימוד התורה. עוד דף גמרא, ועוד דף גמרא. עוד פרק משניות, ועוד פרק משניות. חומש רש"י. תנ"ך. ללמוד פרקים בתנ"ך.

כדי להבין דברי רבינו - חייבים ללמוד תנ"ך

לפעמים אנשים מדברים, לא יודעים אפילו להגיד פסוק בתנ"ך. לומדים לפעמים בדברי רבינו, רבינו מביא פסוק, הוא מביא פסוק מתוך עניין שלם, ומי שלא מבין את כל העניין, לא יכול אפילו להבין בדיוק את מה שרבינו רוצה. רבינו מביא פסוק - כשאדם יודע רק את הפסוק הזה, ואפילו אם הוא ילמד את הפסוק, הוא עדיין לא יבין את כל המהלך.

למדתי עכשיו תורה י"ט, ראיתי את זה בעיניים. רבינו מביא פסוק אחד מחבקוק הנביא, על זה מיוסדת התורה, "תפלה לחבקוק". אבל מי שלא מבין את כל הספר חבקוק, חבקוק זה אמנם סך הכל שלושה פרקים, אבל מי שלא למד את כל

חבוקוק, ולא מבין את כל המהלך בדיוק על מה הולך "תפלה לחבוקוק" - הוא לא מבין בכלל את כל התורה. צריך לדעת את התנ"ך.

השיעור של רבי נתן בתנ"ך

ידוע שרבי נתן היה לו שיעור בלימוד התנ"ך, ואפילו כשהוא היה בדרכים. בדרך כלל, אדם כשהוא בבית יש לו השיעורים הקבועים שלו, אבל כשהוא בדרך והוא נוסע [אין לו את כל השיעורים הקבועים בביתו], אבל את השיעור תנ"ך - רבי נתן היה לומד בכל יום, אפילו כשהוא היה בדרך. התנ"ך היה בסדר היומי שלו תמיד. התנ"ך הרי נקרא ספר מוסר. צריך לדעת שצריך ללמוד תנ"ך. כל בחור צריך לדעת את התנ"ך.

בזוהר הקדוש הוא אומר שהכ"ד ספרים של התנ"ך, הם הכ"ד קישוטים של המלכות. אם אדם לא יודע את התנ"ך, אין לו לבושי מלכות. אדם צריך ללמוד תנ"ך. ואדם צריך לדעת חומש. אדם צריך ללמוד משניות. על פי האר"י הקדוש, בכל חג: ראש השנה, סוכות, פסח - לומדים את המשניות השייכות לחג. וכן גם בשבועות לומדים מסכת ביכורים ועוד. ובשבת, לפי האר"י הקדוש, בכל סעודה צריך ללמוד שמונה פרקים ממסכת שבת, כך שבמשך השבת עוברים על כל מסכת שבת. ומי שיודע את המשניות, זה לא קשה, הוא יכול לומר את זה בוריוות.

שהשפתיים לא ינוחו

צריך ללמוד את התנ"ך. צריך ללמוד את המשניות. צריך ללמוד רש"י. צריך ללמוד הרבה גמרא רש"י תוספות. הרי"ף, והרא"ש, הנימוקי יוסף שלומדים, הר"ן - איפה שיש. צריך לשבת וללמוד תורה. ולהשקיע את כל הכוחות. וזהו עיקר הגאולה. בזה תלויה הגאולה.

והכל מתוך אמונה בצדיק, על פי העצות של הצדיק. וזה מה שרבינו רוצה מאיתנו - שגלמד תורה. רבינו אמר למישהו, כך מובא: שהשפתיים שלך לא ינוחו לרגע, כל היום תלמד תורה.

ללמוד, לא רק לקרוא

לי מאוד כואב לפעמים כשאני רואה שאנשים מסתובבים באופן כזה שכאילו אין להם מה לעשות כבר, הם גמרו את הכל. אדם צריך לראות, אם יש עוד איזה מסכת שהוא לא למד - הוא צריך ללמוד אותה. וכמה שאדם למד, הוא צריך לדעת! הוא צריך לדעת את מה שהוא למד. הוא צריך לעמוד למבחן. אדם צריך לרצות להיבחן.

יש לפעמים אנשים קוראים, חושבים שהם כבר למדו את כל הש"ס. אני פגשתי בחור, הוא עבר על כל הש"ס, והוא מרגיש שכאילו אין לו מה לעשות כבר. אז שאלתי אותו אם הוא מוכן להיבחן על איזה דף מכל הש"ס. הוא לא ידע להגיד.

כי העניין הוא לא לגמור. לעבור על הש"ס בקריאה - לא זו הכוונה. הכוונה היא ללמוד כמו שלומדים בישיבה. לדעת ללמוד דף גמרא. ואם הראש-ישיבה יגיד שהוא כבר יודע, זה גם יהיה מספיק. למרות שבאמת גם זה לא כל כך מספיק, כי אדם צריך באמת לדעת.

פרישות מהעולם הזה - ע"י לימוד התורה

החסידות רצתה להביא את האדם למצב שיבין שאין לו משהו אחר לעשות. [כשהחסידות מדברת] למאוס בכל הדברים של העולם, הפירוש הוא - לאהוב את התורה. כשאדם אוהב את התורה, אין לו זמן לדבר על זה ועל זה, ולהיות עסוק בכל מיני עסקים. אין לי זמן, כי אני רוצה את התורה. אני רוצה את ה'. ואיפה הוא ה'? רבי שמעון בר יוחאי אומר: קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל

חד הוא. איך אדם יכול להיות מאוחד עם ה' אם הוא לומד את התורה. וזהו העיקר, ללמוד הרבה תורה, הרבה דפי גמרא.

וכמה שלומדים יותר, על ידי זה יתקיים מה שרבי שמעון בר יוחאי הבטיח: "חס ושלום שתשתכח תורה מישראל". על ידי הגילוי של הזוהר הקדוש, על ידי אמונה שיש סתרי תורה, על ידי זה מתחזקים ולומדים, ועל ידי זה ה' מאיר לאדם את אור התורה. וכמו שראינו באור החיים הקדוש, שהקב"ה מתחיל להאיר לו קצת אור העליון, ואז האדם ממאס ממילא בכל הדברים הגשמיים.

האור החיים הק' גם ממשיך כאן להרחיב על העניין של "בראתי יצר הרע, בראתי תורה תבלין". צריך לדעת שזהו התבלין כנגד היצר הרע - ללמוד עוד דף ועוד דף, ולהתחזק בתורה ובתפילה ובמצוות ומעשים טובים.

ההכנה לל"ג בעומר - קבלת עול תורה

ועל ידי זה שנתחזק בלימוד התורה, נוכל לקבל את היום הגדול ל"ג בעומר, לבוא לרבי שמעון בר יוחאי ולהגיד: אנחנו מוכנים. אנחנו רוצים באמת ללמוד את התורה, שיהיה לנו את הזכות ללמוד את התורה, להבין את הפשט בתורה, להבין את העומק של התורה. שהתורה תביא אותנו לידי מעשה. לידי יראת שמיים. ללמוד תורה עם יראת שמיים. ועל ידי זה נזכה לצאת מהגלות, כי בזוהר דא יפקון מגלותא. ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו, אמן.

לזכות

ידיד המערכת שותף נאמן
הר"ר גדליהו אהרן
בן אסתר פראדל
לרגל החלאקה לבנו
אלעזר מרדכי ני"ו
לרוב נחת דקדושה ממונו ומכיו"ח

לזכות

ידיד המערכת שותף נאמן
הר"ר יחיאל יהודה
בן לאה ומושפ'
לברכה וישועה
בכל העניינים

לרפואת האשה החשובה
מרת חיה יהודית
בת אסתר דינה
לרפואה שלמה בתושח"י

לזכות

ידידנו עוז
הר"ר רפאל אברהם
בן מרים חיה
לברכה וישועה
בכל העניינים

לזכות

הר"ר דוד זעליג
בן חיה יהודית
לרגל החלאקה לבניו
יוסף בנימין ני"ו
אלעזר מרדכי ני"ו
לרוב נחת דקדושה מהם ומכיו"ח

לזכות

הר"ר נתן הורביץ הי"ו
לרגל החלאקה לבנו
גדליה ציון ני"ו
לרוב נחת דקדושה
נתרם ע"י משפחת ולדמן

לתרומות והקדשות, נדרים פלוס ע"ש דקה של דעת

לעילוי נשמת

האברך המופלא, לשמו ולזכרו תאווה נפש

הר"ר יהודה לייב רובין ז"ל

בן יבדלחט"א הרה"ח ר' יום טוב שליט"א

שנלב"ע בעצם הילולת הרשב"י זיע"א

יחד עם מ"ה נשמות קדושות

תנצב"ה